UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente					
Datos Identificativos					2020/21
Asignatura (*)	Didáctica das ciencias sociais II			Código	652G02022
Titulación					
Descriptores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	Anual	Terceiro	Obrigatoria	9	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Híbrida				
Prerrequisitos					
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación				
Coordinación	Magdalena Vidal, Maria Victoria	Correo electrónico	victoria.magdalena@udc.es		
Profesorado	Magdalena Vidal, Maria Victoria Pérez Guilarte, Yamilé	Correo electrónico	victoria.magdalena@udc.es yamile.perez@udc.es		
Web					
Descrición xeral	A formación en Ciencias Sociais e no ámbito e disciplinas que a integran resulta de interese fundamental nos estudos dos/as mestres/as. Trátase do desenvolvemento do pensamento crítico, da adquisición dos fundamentos científicos e do coñecemento das Ciencias Sociais como recurso para o coñecemento do medio. Traballaranse conceptos, métodos e prácticas na didáctica das Ciencias Sociais con especial atención ao Patrimonio Cultural de Galicia.				

Plan de continxencia	MODIFICACIÓN DE CONTIDOS Non se realizaron cambios METODOLOXÍAS ? Metodoloxías docentes que se manteñen - Sesión maxistral - Actividades iniciais - Discusión dirixida - Análise de fontes documentais - Presentación oral - Saídas de campo - Proba mixta ? Metodoloxías docentes que se modifican Non se realizaron cambios MECANISMOS DE ATENCIÓN PERSONALIZADA AO ALUMNADO: Correo electrónico - Diariamente. De uso para facer consultas, solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas e facer o seguimento dos traballos tutelados. Mooddle: Diariamente. Segundo a necesidade do alumnado a través dos foros. Teams: 1 sesión semanal ou mais segundo o demande o alumnado para o seguimento e apoio na realización dos ?traballos tutelados?, en pequeno grupo e sempre no horario da materia. MODIFICACIÓNS NA EVALUACIÓN Metodoloxía: Presentación oral Peso na cualificación: 40% Descrición; Grupo A - Presentacións a través de Microsoft Teams dos proxectos, esquemas e resultados do traballo en grupo realizado polo alumnado sobre as cuestións tratadas na materia. Grupo B - Presentación a través de Microsoft Teams de los Proyectos Blog, actividades Multimedia interactivas, y resultado dos traballos sobreos temas tratados Metodoloxía: Saídas de campo Peso na cualificación: 10% (Grupo B) 20% (Grupo A) Descrición

Grupo A - Itinerario pedagóxico virtual e prácticas de observacións indirectas de paisaxes a partir de imaxes tomadas polo alumnado ou doutras fontes.

Grupo B - Itinerario pedagóxico virtual con ferramentas tics relacionados co contidos específicos.

Metodoloxía: Proba mixta

Peso na cualificación:
50% (Grupo B, incluida á asistencia)
40% (Grupo A)

Descrición:

Grupo A - Probas parciais realizadas de forma online a través de formularios no primeiro e no segundo cuadrimestre.

Grupo B - Exames parciais realizado de forma online a través de formularios no primeiro e segundo cuatrimestre.

Observacións de avaliación:
Grupo A - A nota final será a media entre a nota do primeiro e o segundo cuadrimestre. Para aprobar a materia o alumnado deberá ter aprobado ámbolos cuadrimestres. O alumnado que teña algún semestre suspenso deberá presentarse deberá presentarse á primeira oportunidade de avaliación e realizar unha proba con formulario online correspondente ao semestre suspenso.

Grupo B - O alumnado que alcance o aprobado na suma do primeiro cuatrimestre e o segundo cuatrimestre non tendrá que realizar o examen final (evaluación continua sumativa). No caso de no alcanzar aprobado, realizará unha pobra online con formulario de os dous parciais nas datas señaladas para o examen final oficial.

Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Non se realizán cambios

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Recoñecer a complexidade na construcción do coñecemento histórico e social e a biodiversidade social e cultural. Adquirir habilidades para o manexo das distintas fontes de información orais, materiais, documentais, audiovisuais e informáticas.	A31 A33	B12 B13 B15 B23 B25	
Analizar o campo de coñecemento da Historia e das Ciencias Sociais e a súa fundamentación interdisciplinar.	A31 A33 A34 A35 A36	B1 B3 B21	C8
Reflexionar sobre os valores que se transmiten desde as ciencias sociais e a súa importancia na formación do pensamento social e na aprendizaxe de actitudes e valores democráticos.	A14 A34 A35	B6 B18 B19	C4 C7
Coñecer o curriculum das ciencias sociais na educación primaria. Analizar as metas educativas, a selección e organización dos contidos, as extratexias de ensino e aprendizaxe e os criterios e formas da avaliación.	A17 A32	B2 B12 B15 B16 B22 B24	
Transferir á práctica educativa o marco teórico co obxetivo de ser capaces de reflexionar sobre propostas didácticas innovadoras e desenvolver actitudes críticas e creativas fronte a experiencias didácticas presentadas na aula.	A17 A37	B1 B2 B16	
Adquirir competencias para transferir á práctica os coñecementos teóricos e deseñar propostas didácticas innovadoras que melloren as prácticas de ensino e aprendizaxe das ciencias sociais no contexto educativo da etapa 6 a 12 anos.	A5 A17 A33 A37	B2 B4 B5 B9 B12 B14	C1

Contidos	
Temas	Subtemas
Bloque 1: As Ciencias Sociais e as súas finalidades educativas.	- Concepto. - Campo de coñecemento e epistemoloxía. - Interdisciplinariedade. - Finalidades educativas (formación pensamento social, educación democrática, valores). - O currículum de Ciencias Sociais.
Bloque 2. Ensinar e aprender o tempo histórico.	- Ensino e aprendizaxe da Historia e a temporalidade. - A construción do concepto de tempo. - O tempo histórico.
Bloque 3. Ensinar e aprender o espazo xeográfico.	- Ensinanza e aprendizaxe da Xeografía e o espazo xeográfico. - A construción das ideas espaciais. - O estudo e interpretación da paisaxe.

Bloque 4. As manifestacións artísticas e culturais e o seu significado social.	-Patrimonio cultural e didáctica. -As manifestacións artísticas e o seu significado social. -Iniciación á recollida de información sobre o pasado a partir das fontes. - Temas de Prehistoria e Historia de Galicia. - Algúns feitos históricos relevantes dos séculos XIX e XX. - Patrimonio histórico e xeográfico de Galicia. - Elaboración de proxectos innovadores.
Bloque 5. Estratexias metodolóxicas e recursos didácticos nas Ciencias Sociais.	- Conceptos e tipos. - As TIC nas Ciencias Sociais. - Cartografía. - Traballo con fontes históricas na aula. - Uso de testemuñas orais. - Planificación e desensolvemento de roteiros didácticos. - Museos e Ciencias Sociais. - Outros recursos. - Elaboración de proxectos innovadores.

Planificación				
Metodoloxías / probas	**Competencias / Resultados**	**Horas lectivas (presenciais e virtuais)**	**Horas traballo autónomo**	**Horas totais**
Sesión maxistral	A17 A31 A32 B21 B24	35	1	36
Actividades iniciais	A5 A14 A33 A34 A35 A37	1	0	1
Discusión dirixida	B1 B22 B23 C1 C4	10	25	35
Análise de fontes documentais	A36 B15 B16 B18 B19 B25 C8	5	32	37
Presentación oral	B4 B5 B6 B9	3	10	13
Saídas de campo	B12 B13 B14	6	24	30
Proba mixta	A31 A32 A33 A34 A37 B2 B3 B9 B13 C1 C7	2	70	72
Atención personalizada		1	0	1
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**				

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Sesión maxistral	As explicacións teóricas referiranse ós contidos básicos que forman a estructura de cada tema. A partir dos esquemas iniciais e co apoio de documentación específica, iranse desenvolvendo a parte teórica dos contidos conceptuais da materia mediante metodoloxía explicativa.
Actividades iniciais	Antes de iniciar os temas do programa se desenvolverán actividades que permitan coñecer os saberes previos do alumnado respecto ás ciencias sociais, as competencias, intereses e motivacións que posúen para o logro dos obxectivos finais que queremos alcanzar nesta materia.
Discusión dirixida	Metodoloxía fundamental para poñer en común os contidos traballados na aula e fora dela. Guía os traballos previos e concreta as conclusións e as aportacións dos grupos de traballo.
Análise de fontes documentais	Proporcionarase unha listaxe de lecturas complementarias ás explicacións teóricas dos contidos científicos e didácticos, uns con carácter obrigatorio e outros voluntario.
Presentación oral	Os traballos de pequeno grupo serán obxecto de exposición na aula, xa que facilitan a adquisición das destrezas explicativas fundamentais para o desenvovemento da profesión de mestres/as.

Saídas de campo	Realizaranse saídas para o coñecemento do medio cultural e social en relación cos temas traballados na aula. De maneira opcional, o profesorado poderá realizar un Proxecto de Aprendizaxe-Servizo (ApS) no que á vez que se desenvolven aprendizaxes relacionados cos contidos da materia, ofrécese un servizo á comunidade, que dé resposta a algunha necesidade social identificada
Proba mixta	Realizaránse probas sobre contidos teóricos impartidos nas sesións expositivas e traballados nas interactivas. Teránse en conta aspectos tales como coñecemento dos conceptos fundamentais da materia, corrección e claridade na expresión, capacidade de relación, capacidade de traballo autónomo e en grupo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	O alumnado recibirá atención personalizada que o oriente na metodoloxía para a selección e realización das lecturas e das recensións bibliográficas.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	**Cualificación**
Presentación oral	B4 B5 B6 B9	Presentaranse na aula proxectos, esquemas e resultados do traballo do alumnado sobre dos temas tratados na aula, nas saídas ao medio e en calquera das cuestións tratadas na materia.	10
Saídas de campo	B12 B13 B14	O 30% correspóndese con itinerarios pedagóxicos (exame de contidos, preparación, realización in situ, presentación e memoria final) Puntuarase a asistencia, participación activa e traballo anterior e posterior ás Saídas ao Medio.	30
Proba mixta	A31 A32 A33 A34 A37 B2 B3 B9 B13 C1 C7	Constará de dúas partes: Ao longo do curso poderán realizarse probas continuas sobre contidos teóricos impartidos nas sesións expositivas e traballados nas interactivas. Estas probas puntuan ata o 10%. Realizarase unha proba escrita na primeira oportunidade de avaliación (xuño) que versará tanto sobre aspectos teóricos, tratados na docencia expositiva, como sobre os prácticos das sesións interactivas. Esta proba puntuará ata o 50% ou 60% se se opta por non facer as probas continuas.	60
Outros			

Observacións avaliación
Na avaliación terase en conta a asistencia a clase nas sesións expositivas e a asistencia e a participación activa nas sesións de docencia interactiva. Valoraranse os coñecementos adquiridos, a comprensión e capacidade de síntese, a claridade expositiva oral e escrita e a participación e cumprimento nas tarefas que se encomenden tanto individuais como en grupo. Terán carácter de NON PRESENTADO aqueles/as alumno/as que non concorran á "proba mixta". Para superar a materia os/as alumnos/as deberán superar cada unha das dúas partes: probas mixta e a suma das demáis partes, sendo necesario asistir ao 80% das clases. O alumnado a tempo parcial poderá optar entre facer a proba mixta, cun valor do 60%, e outra proba sobre as interactivas, cun valor do 40% (e superar ambas); ou unha proba escrita (60%) e un traballo tutelado (40%), previo acordo co profesorado (e aprobar ambas partes).

Fontes de información

Bibliografía básica	- Armas, X. (coord) (2002). Ensinar historia de Galicia. Santiago. ICE USC - Bardavio Novi, A., González Marcén, P. (2003). Objetos en el tiempo. Las fuentes materiales en la enseñanza de las ciencias sociales. Barcelona. ICE. Horsori - Batllori, R. y Casas, M. (2000). El conflicto y la diferenciación. Conceptos clave en la enseñanza de las Ciencias Sociales. Lleida. Milenio - Benejam, P., et al. (2002). Las ciencias sociales: concepciones y procedimientos. Barcelona.Graó - Benejam, P., Pagés, J. et al. (1999). Los conceptos clave en la Didáctica de las CCSS. Barcelona.Graó - Benejam, P., Pagés, J. et al. (1997). Enseñar y aprender Ciencias Sociales. Barcelona. ICE Horsori - Carretero, M. (2004). Aprender y pensar la historia.. Buenos Aires: Amorrortu - Cooper, H. (2002). Didáctica de la Historia en la enseñanza infantil y primaria. Madrid.MEC. Morata - Domínguez Garrido, C. coord. (2004). Didáctica de las Ciencias Sociales. Madrid. Pearson Prentice Hall - García Ruiz, A.L., Jiménez López, J.A. (2007). La implementación de los principios científico-didácticos en el aprendizaje de la geografía y de la historia. Granada: Universidad - Hernández Cardona, X. (2002). Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Barcelona. Graó - Liceras Ruiz, A. (2004). Observar e interpretar el paisaje. Estrategias didácticas. Granada. Grupo Editorial Universitario - Liceras Ruiz, A., Romero Sánchez, G. (2016). Didáctica de las Ciencias Sociales Fundamentos, contextos y propuestas. Madrid: Ed. Pirámide - López Facal, R. et al. (2000). La historia al servicio del poder. Barcelona. Crítica - Martínez Medina, R., García Morís, R., García Ruiz, C. R (Edits) (2017). Investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales. Retos, preguntas y líneas de investigación. Córdoba: Universidad de Córdoba - Miralles Martínez, P. Molina Puche, S., Santisteban Fernández, A. (eds.) (2011). La evaluación en el proceso de enseñanza y aprendizaje de las ciencias sociales. Murcia: AUPDCS - Pluckrose, H. (1993). Enseñanza y aprendizaje de la Historia. Madrid. Morata - Trepat, C. y Comes, P. (1998). El tiempo y el espacio en la didáctica de las Ciencias Sociales. Ed. Graó - Trepat, C. (1995). Procedimientos en Historia. Un punto de vista didáctico.. Barcelona. Graó - Torres Santomé, J. et al. (2002). Ensinar historia de Galicia. Aspectos historiográficos e didácticos.. Santiago de Compostela: Universidade - Tann, C.S. et al. (1990). Diseño y desarrollo de unidades didácticas en la escuela primaria.. Madrid: MEC_Ediciones Morata - Tribó , G (2015). Enseñar a pensar históricamente. Barcelona. Horsori

Bibliografía complementaria	- Agüera, I. (2000). Diálogo con mi nieto. El papel de los ?mayores? en la educación de los ?pequeños?. Madrid. Narcea - Barciela Garrido, P., & E. Rey Seara (2000). Xacementos arqueolóxicos de Galicia. Ed. Xerais. - Ceballos Rodríguez, J. (2002). Recopilación de juegos y canciones populares para Infantil y Primaria. Granada. Grupo Editorial Universitario - Ember, C. otros (2004). Antropología. Perason Prentice Hall - Santacana i Mestre, Martin Piñol, C. (2010). Manual de museografía interactiva.. Gijón: Trea - VVAA (1999). Un curriculum de Ciencias Sociales para el s. XXI: qué contenidos y para qué.. Asociación Universitaria del Profesorado de Ciencias Sociales. Sevilla. Díada Bibliografía: lecturas de textos e traballos na aula (irase ampliando ao longo do curso) Barciela Garrido, P., & E. Rey Seara, 2000. Xacementos arqueolóxicos de Galicia. Ed. Xerais.Bas, B., 2009. Castro de Elviña. Guía de recursos didácticos. Museo Arqueolóxico e Histórico da Coruña-Concello da Coruña.Carballo Arceo, L.X. Os castros galegos. A Nosa Terra.Harris, M., 1994. Vacas, cerdos, guerras y brujas. Los enigmas de la cultura. Alianza Editorial.Maestre Alfonso, J., 1976. La investigación en Antropología Social (ejemplos y técnicas operativas). Akal EditorMalinowski, B., 1970. Una teoría científica de la cultura y otros ensayos. Edhasa.Mariño Ferro, X.R., 2000. Antropoloxía de Galicia. Vigo: Xerais.VVAA. Guía didáctica del Museo del Pavillón de Galicia .Mapa topografico en relevo de Galicia. Escala 1/50.000. Equipo Rio Barxa: Magdalena Vidal.José Torres y Mayer. Museo:"Galicia, presencias y esencias de una Cultura" donde se trata de mostrar, con imágenes y objetos, la cultura, las costumbres, las tradiciones y la Historia de Galicia, incidiendo de manera muy especial en el Camino de Santiago. VVAA. 1991-2008. Galicia. Proxecto Hércules Editorial. Dirixido por Francisco Rodríguez Iglesias. A Coruña: Hércules de edicións.REVISTASCUADERNOS DE PEDAGOGÍAÍBER. DIDÁCTICA DE LAS CIENCIAS SOCIALES, GEOGRAFÍA E HISTORIA.CONCIENCIA SOCIAL. DIDÁCTICA DE LAS CIENCIAS EXPERIMENTALES Y SOCIALESENSEÑANZA DE LAS CIENCIAS SOCIALES. REVISTA DE INVESTIGACIÓN. PÁXINAS WEBwww.turgalicia.es www.aaviladonga.eswww.museodopobo.es/deac-visitas.phphttp://clio.rediris.eswww.edu.xunta.eshttp://pntic.mec.es/recursos/primaria/conocimientowww.educahistoria.comwww.didactica-ciencias-sociales.orgwww.edu.aytolacoruna.eswww.cervantesvirtual.comwww.prensaescuela.es

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións
Dada a relevancia do traballo interactivo, sempre en relación coa teoría impartida nas sesións maxistrais, é fundamental a asistencia e participación activa tanto nas sesións maxistrais como nas sesións interactivas, así como en todas as actividades desenvoltas no contexto da materia.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías